

El 1930, la revista *Taula de lletres valencianes* llançava la proposta al voltant de la normativització de la nostra llengua. Dos anys després s'aprovava a Castelló la nova ortografia. Finalment, el 1998, el Consell Valencià de Cultura i posteriorment les Corts reconegueren oficialment l'existència d'aquesta normativa

Les Normes de Castelló de 1932

Josep D. Climent

■ **Quan el mes** de juliol de 1930 el Consell de Redacció de la revista *Taula de lletres valencianes*, encapçalat per Adolf Pizcueta i amb presència de valencianistes com Carles Salvador, Navarro Borràs, Ernest Martínez Ferrando o Artur Peruchó, van decidir publicar un editorial titulat «Als escriptors valencians i a les publicacions valencianes», estaven ben convençuts de la transcendència històrica de la iniciativa que havien decidit iniciar, i que, de fet, encetava l'etapa final del procés de codificació idiomàtica a València. Per aquest motiu, les seues accions anaven encaminades, tal com afirma el manifest, a l'«establiment d'unes normes fixes que deixen fora del gust o del caprici personal les formes gràfiques del valencià, que faciliten la labor del literat, que unifiquen totes les aportacions a la nostra literatura i que donen la sensació al lector de que el valencià és una llengua ordenada, coherent i apta.»

Darrere calia deixar altres intents d'acabar amb la secular anarquia ortogràfica de les lletres valencianes, que més bé havien estat accions personals, carregades, de vegades, de bona voluntat però d'escassa efectivitat pràctica. Iniciatives com les de Josep Nebot, a principis de segle, de Josep M. Bayarri amb la seua singular ortografia, o la de Lluís Fullana i Lo Rat Penat amb l'aprovació de les Normes de 1914, havien sigut ignorades per la majoria dels escriptors valencians

conscients com eren que l'adopció d'una ortografia allunyada de l'aprovada el 1913 a Catalunya significava el definitiu aïllament de la resta del domini lingüístic.

El que calia era que els escriptors valencians arribaren a

unes solucions consensuades, per mínimes que foren. Tal com afirmava el manifest de Taula, «Per arribar a la unificació ortogràfica no veiem més que un camí. No és el de les autoritats, que ja està vist que ningú reconeix, ni el de la imposició, sinó el de l'acord. El dia que tots els que escriuen en valencià, amb més habitud, es posaren d'acord respecte a les normes que calia emprar en tots els casos, l'unificació ortogràfica seria un fet i la nostra llengua hauria realitzat un dels guanys més positius. Es precisament aquest pensament el que inspira aquestes ratlles».

La proposta de *Taula* va tenir un èxit immediat, i van ser diverses les publicacions i els autors que es van mostrar d'acord amb la iniciativa: les revistes *Cultura valenciana*, *Acció*

Valenciana, *Avant i Boletín de la Societat Castellonenca de Cultura*, l'editorial *l'Estel* i alguns

TAULA DE LLETRES VALENCIANES

VOLUM III

JULIOL 1930

NÚMERO 34

Als escriptors valencians i a les publicacions valencianes

Plenament convençuts dels perjudicis que irroga l'anarquia ortogràfica de la llengua valenciana, prenim hui la responsabilitat d'una iniciativa que pot ser utilíssima si tota aquella als quals dirigim la nostra crida responen com és degut. Esta iniciativa va encaminada a l'establiment d'unes normes fixes que deixen fora del gust o del caprici personal les formes gràfiques del valencià, que faciliten la labor del literat, que unifiquen totes les aportacions a la nostra literatura i que donen la sensació al lector de que el valencià és una llengua ordenada, coherent i apta.

Quan hom guaita en el camp de les lletres valencianes, se n'adona en primer terme de la ilimitada varietat ortogràfica. Cada escriptor usa la llengua d'una manera diferent i inclús moltes vegades el mateix escriptor incorre en enormes contradiccions, segons el destí que dona al seu escrit i la necessitat de fer-lo més o menys asequible al públic, mitjançant "concessions" que consisteixen en evitar les formes figurades, perquè l'ideal del públic seria que el valencià s'escriguera igual que es parla, sense les diferències convencionals que hi ha en altres llengües. Aquesta varietat podria estar presidida per l'existència de diferents criteris ortogràfics, però encara que sembla rar en la majoria dels casos no és la raó sistematitzada la que produïx divergències en una matèria en la qual no deuen existir, sinó el gust, l'instint, preferències inexplicables, etc.

L'estat caòtic del valencià ens ha fet perdre una gran quantitat de públic i és una dificultat insuperable per a l'escriptor. Si aci tinguerem gramàtics d'autoritat reconeguda—no ignorem alguns treballs i alguns noms—el problema fora reglat des de fa temps, amb els consegüents beneficis per a tots. No es podria presentar el cas revoltant de que es pose en dubte l'existència literària del valencià per el fet de que no hi hagen normes precises i comunes a tots per a escriure-lo. I hem de suplir aquella falta evident, perquè la reglamentació ortogràfica del valencià és inajornable. Un dia o altre, si les corrents actuals no s'atronquen, el valencià assolirà la categoria que tots desitgem, però aleshores seria imperdonable que mantinguerem la confusió actual.

¿Com podria arribar-se a una unificació ortogràfica? Hem pensat diverses vegades sobre l'assumpte. El públic vol seguir la línia que represente el mínim esforç, és dir, vol trobar-se amb un valencià que no siga distint al que parla i que s'escriba lo mateix que es pronuncia. L'escriptor, massa identificat amb el públic, també es produïx amb idèntiques condicions. Ambdós oblidem que la llengua escrita ha de ser per naturalesa distinta a la parlada, com ocorre en totes les literatures, fins al punt de que aquella es consideri un llenguatge artificial amb relació al parlat. En castellà no es parla com escriuen

El mes de juliol de 1930 el consell de redacció de la revista *Taula de lletres valencianes* estava ben convençut de la transcendència històrica de la seua iniciativa

escriptors (J. Cervera Aviñó, Teodor Llorente i Falcó, Francesc Caballero i Muñoz, Salvador Guinot i Salvador Ferrandis Luna) van mostrar de seguida la seua voluntat positiva. Per altra banda, les institucions més representatives del valencianisme conservador es van mantenir al

marge, temoroses com sempre de qualsevol acostament a Catalunya, i expectants a l'evolució dels esdeveniments.

Però, malgrat aquest ambient favorable i les respostes positives d'algunes de les publicacions més importants del moment, diverses circumstàncies com les manifestacions d'alguns escriptors de defensa de la normativa fabriana o la indiferència amb què va ser acollida la proposta per institucions com Lo Rat Penat, van provocar que la iniciativa anara ajornant-se en el temps i, fins i tot, els mateixos promotors preferien esperar per tal de tenir les coses més lligades i l'acord més preparat. Siga com siga, el cas és que les gestions per tal d'arribar ràpidament a un acord es van paralitzar, i al llarg de 1931 no es va produir cap iniciativa al voltant del procés d'unificació ortogràfica. Segurament, l'ambient polític —eleccions municipals, proclamació de la república— aconsellava deixar madurar la iniciativa, i anar a poc a poc. Serà a les darreries de 1931 quan es reprèn la iniciativa de *Taula de lletres valencianes*, però ara des de Castelló i de la mà de la Societat Castellonense de Cultura, que publica en el seu butlletí una nova crida, continuadora de l'anterior, i que anava signada pel seu president, Salvador Guinot, «Per la nostra llengua». En els mesos següents, les publicacions valencianistes —sobretot *El Camí*— s'encarregaven de crear un ambient propici a la iniciativa.

En aquest mateix mes d'octubre de 1932, segons Francesc Pérez Moragon, «Gaetà Huguet i Segarra va rebre l'encàrrec de proposar a la Societat Castellonense de Cultura que fos ella la que s'ocupàs de redactar les bases normatives». L'encàrrec el va rebre d'Adolf Pizcueta i amb la convivència d'altres escriptors valencianistes com Carles Salvador o Eduard Martínez Ferrando que en aquell moment s'agrupaven al voltant del setmanari *El Camí*. A partir d'aquell moment, les reunions es van succeir amb rapidesa. Això sí, les gestions es van dur a terme amb bastant discreció, sense transcendir als àmbits escrits. El 15 d'octubre es va reunir la Societat Castellonense de Cultura que va nomenar una ponència on es decidia que Lluís Revest fóra qui s'encarregara de la redacció de les normes. Per altra banda, Huguet va demanar a Carles Salvador que treballara en la confecció d'un vocabulari ortogràfic que hauria de servir com

a suport pràctic per a l'ús correcte de la llengua una vegada aprovada la nova ortografia. El 12 de novembre Lluís Revest va presentar els seus resultats i la nova normativa va ser aprovada sense més problemes per la Societat Castellonense de Cultura. Posteriorment, a principis de desembre, un reduït nombre de representants d'entitats culturals i publicacions valencianes, es reunien a Castelló per aprovar definitivament la normativa que es donaria a conèixer: «La reunió en què s'estudiaren estes normes —diu *Las Provincias*— se celebrà en Castelló i assistiren en Salvador Carreres, per el Centre de Cultura Valenciana; en Joaquim Reig, per el periòdic *El Camí*; en Emili Gómez Nadal, per l'Agrupació Valencianista, i en Adolf Pizcueta, per la Editorial Estel; y per part de Castelló, en C. Huguet, en Andrés [Lluís] Revest, en Salvador Guinot i E. [A] Sánchez Gozalbo,

l'havien enganyat, i que «una vegada enganyat, enganyí de bona fe». El resultat d'aquest moviment d'oposició a la normativa del 32 han estat les Normes del Puig, aprovades el 1981, i la normativa ortogràfica de l'Acadèmia de Cultura Valenciana, seguida únicament pels escriptors agrupats al seu voltant, i en determinats moments polítics, per diverses institucions valencianes com l'Ajuntament o la Diputació de València.

A hores d'ara, l'aprovació del dictamen del Consell Valencià de Cultura del 13 de juliol de 1998 que afirmava, de manera taxativa, que les Normes de Castelló «han sigut punt de partida, compartit per valencians, per a la normativització consolidada de la nostra llengua pròpia», suposa un reconeixement explícit i oficial de l'existència d'una normativa ortogràfica per al valencià. Posteriorment, les Corts

Valencianes aprovaven la Llei de creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, que establia que la normativa lingüística de l'idioma valencià s'elaboraria

Després de l'aprovació de la nova norma ortogràfica, la seua acceptació per part dels escriptors valencians ha estat quasi total

persones unes i altres totes de sòlida solvència filològica i cultural».

En pocs dies, la nova normativa va estar definitivament redactada, i el 21 de desembre de 1932 va ser la data simbòlica elegida per encapçalar l'escrit on es recollien a poc a poc les adhesions d'entitats, publicacions i personalitats del món cultural valencià.

Les Normes de Castelló, setanta anys després

Després de l'aprovació de la nova norma ortogràfica a Castelló el 1932, la seua acceptació per part dels escriptors valencians ha estat quasi total, encara que, talment com va passar a Catalunya el 1913, els valencians també hem tingut els nostres efigers antinormistes. Efectivament, el 1975, Miquel Adlert iniciava un moviment d'oposició a aquesta normativa, al qual s'hi va afegir ràpidament Xavier Casp. Tant l'un com l'altre havien estat difusors d'aquest model ortogràfic des de l'editorial Torre, activa des de 1943, i per on havien passat gran part dels escriptors valencians de postguerra. En els anys 70, Adlert confessava que

«partint de la tradició lexicogràfica, literària, i la realitat lingüística genuïna valenciana, així com, la normativització consolidada, a partir de les denominades Normes de Castelló». La normativa de l'any 32, usada per la majoria dels escriptors valencians en els darrers setanta anys i difosa per gramàtics i filòlegs com Carles Salvador, Josep Giner, Manuel Sanchis Guarner, Francesc Ferrer Pastor o Enric Valor, rebia, d'aquesta manera i per primera vegada, el beneplàcit de les institucions autonòmiques valencianes, i la convertien en la normativa oficial, però amb quasi setanta anys de retard, allò que per a la societat civil valenciana era una completa realitat des dels anys 30. Per altra banda, a partir d'aquest moment, el tímid secessionisme lingüístic valencià existent es podia considerar definitivament finit.

Siga com siga, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua haurà d'elaborar la seua normativa lingüística a partir del que es va aprovar a Castelló aquell mes de desembre de 1932, ara fa setanta anys.